

**LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJOS DEKLARACIJA
DĖL ALLEA, EUA ir SCIENCE EUROPE DEKLARACIJOS
AKADEMINĖ LAISVĖ IR INSTITUCINĖ AUTONOMIJA:
PASIŽADĖJIMUS TURI SEKTI VEIKSMAI**

Lietuvos universitetų rektorių konferencija, susipažinusi su ALLEA¹, EUA² ir SCIENCE EUROPE³, atstovaujančias itin platų Europos tyrimų ir aukštojo mokslo sektorių, 2019 balandžio mėn. deklaracija *AKADEMINĖ LAISVĖ IR INSTITUCINĖ AUTONOMIJA: PASIŽADĖJIMUS TURI SEKTI VEIKSMAI*:

pritaria išreikštai deklaracijoje nuomonei, kad:

- modernios visuomenės klestėjimas yra pagrįstas žiniomis, moksliniais atradimais ir technologiniu išsivystymu. Fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatai įgalina progresą visuose kontinentuose visose su žmogaus gyvenimu ir gamtos išsaugojimu susijusiose srityse;
- tyrimai gali įnešti savo indėlį į siekiamos darnios ir klestinčios ateities kūrimą tik tada, jei laikomasi tam tikrų fundamentinių veiklos principų. Tyrėjams ir dėstytojams reikia minties ir tyrinėjimų, naujų žinių sklaidos bei naujos kritiškų mąstytojų kartos ugdymo laisvės. Tie dalykai sudaro akademinės laisvės principą, taikytiną visai akademinei bendruomenei, susijusiai su tyrimais, mokymu ir studijomis. Jos pamatiniu ramsčiu yra institucinė autonomija, apsauganti aukštojo mokslo ir tyrimų institucijas nuo politinės ir ekonominės intervencijos bei garantuoja akademinės bendruomenės savivaldą;
- visos Europos šalys įvairiomis nacionalinėmis teisinėmis formomis bei tarptautiniais įsipareigojimais ir susitarimais, tokiais kaip Didžioji Europos universitetų bei Europos Sąjungos fundamentinių teisių chartijomis, yra vienaip ar kitaip įteisinusios akademinės laisvės ir institucinės autonomijos principus, tačiau jų laikymasis ne tik Europoje, bet ir platesniame pasaulyje silpnėja (nebepaisoma), o tai sukelia liūdnas pasekmes ne tik mokslui ir studijoms bet ir plačiajai visuomenei,

pritaria deklaracijos kvietimui:

- **valdžios ir valdymo institucijoms** globoti akademinę laisvę bei garantuoti institucinę aukštojo mokslo ir mokslinio tyrimo įstaigų autonomiją suteikti aiškų ir pastovų teisinį sektoriaus reguliavimą bei susilaikyti nuo kišimosi į institucijų vidaus reikalus ir laiduoti nuolatinį pasitikėjimu grįstą dialogą;
- **valdžios ir valdymo institucijoms** garantuoti mokslininkams ir studentams teisę į akademinę laisvę, apimant teisę reikšti savo nuomonę, skleisti informaciją, burtis į draugijas bei teisę į išsilavinimą ir mokymą;
- **valdžios ir valdymo institucijoms** garantuoti autonomiją tyrimus ir studijas finansuojančioms institucijoms priimant finansinius sprendimus, įgalinat tyrimų įvairovę, taikant prioritetus, tačiau visiškai nesustabdant finansavimo dėl politinių priežasčių;
- **universitetams ir tyrimų institucijoms bei finansuojančioms agentūroms** garantuoti, kad tyrėjams, dėstytojams ir studentams būtų užtikrinami akademinės laisvės principai, stiprinama institucinė kultūra, kurioje nevaržoma mintis ir gerbiama diskusija, o akademinė bendruomenė apskritai apsaugoma nuo sankcijų, susijusių su akademinės laisvės principų laikymusi ar jų taikymu praktikoje;

¹ All European academies

² European University Association

³ Science Europe is an association of European Research Funding and Research Performing Organisations, based in Brussels

Lietuvos universitetų rektorių konferencija,

- patirdama, kad ir Lietuvoje, kurios Konstitucijoje akademinės laisvės ir institucinės autonomijos principas yra vienareikšmiškai įteisintas, jo viršenybė viešosios politikos ir teisės aktų praktikoje patiria pažeidimų ir nepaisymų, **prisijungia** prie **ALLEA, EUA ir SCIENCE EUROPE** deklaracijos ir kartu su kitomis prisijungusiomis institucijomis siekia akademinės laisvės ir institucinės autonomijos normų laikymosi ne savo labui, o dėl didesnių galimybių mokslo ir studijų institucijoms atlikti savo misiją visuomenėje;
- laikosi nuomonės, kad akademinės laisvės principas turi būti siejamas su griežtais moksliniais ir profesiniais standartais, turi būti gerbiamos kitų teisės bei etinės normos, saugoma žmonija ir gamta;
- mano, kad autonomiškos mokslo ir studijų institucijos turi būti atskaitingos savo bendruomenėms, valstybės įstaigoms ir plačiajai visuomenei. Už tai jos yra atsakingos kartu su valdžios ir valdymo institucijomis;
- **tikisi**, kad Lietuvos mokslo ir studijų institucijos, patirdamos akademinės laisvės ir institucinės autonomijos principo sąžiningo laikymosi viešojoje praktikoje suteikiamomis papildomomis galimybėmis bei, veikdamos kartu su valdžios ir valdymo institucijomis, ir kartu siekdamos tų pačių tikslų, geriau atliks savo misiją visuomenei.

ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto l. e. p. rektorė prof. dr. Viltė Auruškevičienė

Kauno technologijos universiteto rektorius prof. Eugenijus Valatka

Klaipėdos universiteto rektorius prof. dr. Artūras Razbadauskas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininkas, plk. Juozas Kačergius

Lietuvos sporto universiteto rektorė doc. dr. Diana Rėklaitienė

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos rektorius prof. Zbignevas Ibelgauptas

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto rektorius prof. habil. dr. Remigijus Zaliūnas

Mykolo Romerio universiteto rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė

Šiaulių universiteto l. e. p. rektorius prof. dr. Darius Šiaučiūnas

Vilniaus dailės akademijos rektorius prof. Audrius Klimas

Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius prof. dr. Alfonsas Damiūnas

Vilniaus universiteto rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas

Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. Juozas Augutis